

FAȚĂ CU KITSCH – UL

CRONICA

D'ALE CARNAVALULUI de I.L. Caragiale ● Studioul I.A.T.C. „I.L. Caragiale” ● Data premierei: 23 iunie 1990 ● Clasa prof. univ. Ion Cojar, prof. asoc. Leopoldina Bălănuță ● Regia: Ion Cojar ● Decoruri: Eva Szantai ● Costume: Andra Iulia Bădulescu ● Distribuția: Alexandru Bindea (Pampon), Ștefan Bănică jr. (Nae Girimea), Adrian Vilcu (Iordache), Adrian Ciobanu (Crăcănel), Dan Profiroiu, Liviu Panu (Catindatul), Oana Ioachim, Ruxandra Enescu (Mița Baston), Lamia Beligan, Erika Băieșu (Didina Mazu), George Petcu (Ipistatul), Bogdan Vodă (Chelnerul, Un lăutar).

„Totul e de o trivialitate și de o cruditate, care l-ar face pe însuși Zola să cadă în extaz de plăcere” — „L'Indépendance Roumaine”, aprilie 1885.

În iunie 1990, „în extaz de plăcere” s-a aflat „căzută” doar o infantilă galerie feminină...

Dacă la premiera absolută, inaugurarea iluminatului electric al scenei a contribuit la degradarea reprezentației, dînd apă la moară detractorilor, acum, la aproape un secol distanță, Istoria trăită nemijlocit a comprimat timpul de pregătire al spectacolului, dar n-a stimulat defel o lectură actuală ce se impunea: vivisecția mistificării — leitmotiv și metonimie globală a farsei caragialene de valoare și valabilitate universală. Au fost astfel ratate virtuale momente de substanțială persiflare, cum ar fi relatarea poveștii abonamentului „cu cîntec” sau cacialmaua portabacului cu muzică, succesivele tratative de „administrare” a amorului sau facila schimbare a identității. Chiar fiecare personaj poartă cu sine alegoria mistificării închipuind o ierarhie a trădării sincerității, onestității, seriozității, loialității, fidelității, legalității, iubirii, adevărului.

Graba nu are cum scuza totala criză de idei scenice atît la nivelul viziunii regizorale, cît și la nivelul interpretării: s-a pornit la drum fără să se stabilească un scop și, în funcție de el, o modalitate stilistică de transfigurare. Totul se petrece într-un cadru scenografic improvizat, „amatoristic”, insistîndu-se pe gesticulația abundentă, dar lipsită de semnificație.

Făcînd dublă figurație (un chelner, un lăutar), Bogdan Vodă concentrează în privire și atitudine, pe alocuri, cite o expresie logică pentru scena respectivă. În rolul Ipistatului, George Petcu, descins direct din Clovniul lui Mălaimare, nu izbuteste aici decît o „prestare de serviciu”. Liviu Panu (anul III) se află în schimb serios angajat în descifrarea personajului său, Catindatul, pe care-l construiește gravitînd între derizoriu și patetic, obediență și frondă. De asemenea, Adrian Ciobanu, interpretul unui Crăcănel, propune un personaj convingător, imaginîndu-l debil nu numai fizic, ci

și psihic, urmare a unui orgoliu exacerbant dublat de o voluptate a martirajului. Tocmai într-un rol mai consistent, Adrian Vilcu se dovedește neglijent în compoziție, nedescoperind o rațiune scenică, o motivație interioară cît de cît originală personajului său, Iordache, ipotetic factotum al intrigii. Lamia Beligan nu reușește să fie o „contrastantă” Didina, potențialul de incitantă feminitate fiindu-i întrezărit doar prin cîteva... ochiade. Nu la primul contre-emploi, Oana Ioachim și-a mobilizat toate resursele temperamentale pentru a o aduce la rampă pe năbădăioasa Mița Baston, dar, într-o evoluție ușor haotică, are abia sporadice clipe de înflăcărare senzuală. Ștefan Bănică jr. la confruntarea cu Nae Girimea, și-a aseasonat șarmul propriu cu... briantină și, în virtutea aceleiași generale penurii de imaginație, ajunge să-și imite tatăl în faimoasele sale „poze” de fante imbatabil. Cam apatic, cam „fantomatic” (cum îl arată costumul de carnaval — sic), Alexandru Bindea, mai „vechi” absolvent, în loc să-și fi aflat singur un traiect scenic viabil, onorabil (lucru de care este capabil căci a demonstrat-o nu o dată), recurge la un joc pasiv, înviorat de cîteva găselnițe discutabile (una de-a dreptul obscenă).

Am putea bănuși că a pretinde astăzi unor absolvenți ai unui institut ce aspiră la titulatura de Academie de artă să facă dovada că au luat cunoștință în mod profitabil de exegeza scenică și literară a operei clasicului dramaturgiei naționale înseamnă prea mult! Deși — de exemplu — un articol al lui G. Călinescu, „Domina bona”, i-ar fi plasat cu siguranță pe orbita postmodernismului en vogue, iar un eseu ca „Marea trîncăneală” al lui Mircea Iorgulescu le-ar fi prins bine nu numai în cariera teatrală, ci și în viața particulară. Așa cum cartea relativ recentă a lui Ștefan Cazimir, „I.L. Caragiale față cu kitschul”, i-ar fi salvat de pericolul dezagreabil de a cădea sub incidența a ceea ce, prin intermediul genialului comediograf, pretind, aspiră să incrimineze: kitschul estetic, kitschul moral.

IRINA COROIU

CRONICA

